TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2005. gada 9. jūnijā *

Lieta C-270/03

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2003. gada 23. jūnijā cēla

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv L. Visadžo [*L. Visaggio*] un R. Amorosi [*R. Amorosi*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Itālijas Republiku, ko pārstāv I. M. Bragulja [*I. M. Braguglia*], pārstāvis, kam palīdz M. Fjorilli [*M. Fiorilli*], *avvocato dello Stato*, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja.

* Tiesvedības valoda — itāļu.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši Ž. P. Puisošē [*J.-P. Puissochet*] (referents), S. fon Bārs [*S. von Bahr*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] un U. Lehmuss [*U. Lõhmus*],

ģenerāladvokāte K. Štiksa-Hakla [*C. Stix-Hackl*],
sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 22. februārī,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 14. aprīlī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Savā prasības pieteikumā Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, atbilstoši 30. panta 4. punktam 1997. gada 5. februāra Dekrētā-likumā Nr. 22, ar ko transponēta Direktīva 91/156/EEK par atkritumiem, Direktīva 91/689/EEK par

bīstamiem atkritumiem un Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (1997. gada 15. februāra *GURI* Nr. 38 kārtējais pielikums), ko groza 1998. gada 9. decembra Likuma Nr. 426 1. panta 19. punkts (1998. gada 14. decembra *GURI* Nr. 291; turpmāk tekstā — "Dekrēts-likums"), atļaujot uzņēmumiem:

— kā regulāru ikdienas darbību veikt pašiem savu sadzīves atkritumu savākšanu un transportēšanu bez pienākuma reģistrēties *Albo nazionale delle imprese esercenti servizi di smaltimento rifiuti* (Atkritumu apglabāšanu veicošo uzņēmumu Valsts reģistrs) un

— transportēt pašiem savus bīstamos atkritumus tādos daudzumos, kas nepārsniedz 30 kilogramus vai 30 litrus dienā, bez pienākuma reģistrēties minētajā reģistrā,

Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar 12. pantu Padomes 1975. gada 15. jūlija Direktīvā 75/442/EEK par atkritumiem (OV L 194, 39. lpp.), ko groza Padomes 1991. gada 18. marta Direktīva 91/156/EEK (OV L 78, 32. lpp.; turpmāk tekstā — "Direktīva").

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

2 Direktīvas 1. panta a) punkta pirmajā daļā atkritumi ir definēti kā "jebkura viela vai priekšmets, kas iekļauts I pielikumā noteiktajās kategorijās un no kā īpašnieks atbrīvojas, ir nodomājis atbrīvoties vai ir spiests atbrīvoties".

3 Direktīvas 1. panta c) punktā "īpašnieks" ir definēts kā "atkritumu ražotājs vai fiziska vai juridiska persona, kuras īpašumā atrodas atkritumi".

4 Direktīvas 4. pantā ir noteikts:

"Dalībvalstis paredz vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu atkritumu reģenerāciju vai apglabāšanu, neapdraudot cilvēka veselību un neizmantojot metodes vai darbības, kas varētu radīt kaitējumu videi un, jo īpaši:

— neapdraudot ūdeņus, gaisu, augsni, augus un dzīvniekus,

— neradot traucējošus trokšņus un smakas,

— neradot negatīvu ietekmi uz lauku vidi un īpaši aizsargājamām teritorijām.

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai aizliegtu atkritumu izmešanu, izgāšanu un nekontrolētu apglabāšanu."

5 Direktīvas 8. pantā ir noteikts:

"Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka atkritumu īpašnieki

— nodrošina, ka atkritumus pārņem privāts vai valsts atkritumu savācējs vai uzņēmums, kurš veic II A vai II B pielikumā minētās darbības,

vai

— saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem paši veic reģenerāciju vai apglabā atkritumus."

6 Saskaņā ar Direktīvas 9. pantu, lai īstenotu tostarp 4. pantu, jebkuram uzņēmumam, kas nodarbojas ar II A pielikumā minētajām darbībām, jāsaņem kompetentās iestādes atļauja. Šāda atļauja tostarp attiecas uz atkritumu veidiem un daudzumiem, tehniskajām prasībām, vajadzīgajiem drošības pasākumiem, apglabāšanas vietu, apstrādes metodi.

7 Atbilstoši Direktīvas 12. pantam:

"[Iestādes un] uzņēmumus, kuru profesionālā darbība ir saistīta ar atkritumu savākšanu vai transportēšanu, atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas organizēšanu citu vārdā (mākleri vai starpnieki), ja tiem nav jāiegūst atļauja, reģistrē kompetentajās iestādēs."

Valsts tiesiskais regulējums

8 Atbilstoši Dekrēta-likuma 30. panta 4. punktam:

"Uzņēmumiem, kas veic trešo personu radīto sadzīves atkritumu savākšanu un transportēšanu, un uzņēmumiem, kas savāc un transportē bīstamos atkritumus, ir jāreģistrējas [Atkritumu apglabāšanu veicošo uzņēmumu valsts] reģistrā, izņemot tādu bīstamo atkritumu transportēšanu, kas nepārsniedz 30 kilogramus vai 30 litrus dienā un ko veic attiecīgais atkritumu radītājs."

Pirmstiesas procedūra

9 Uzskatot, ka Dekrēta–likuma 30. panta 4. punkts ir pretrunā Direktīvas 12. pantam, Komisija ar 2001. gada 24. oktobra brīdinājuma vēstuli lūdza Itālijas Republiku divu mēnešu termiņā iesniegt paskaidrojumus par šo jautājumu.

10 Itālijas iestādes atbildēja uz šo brīdinājuma vēstuli 2002. gada 27. februārī. Savā vēstulē Itālijas iestādes apstrīdēja Komisijas viedokli, tostarp balstoties uz Vides un teritorijas aizsardzības ministrijas 2002. gada 25. janvāra atzinumu.

11 Tā kā Komisiju šie argumenti nepārliecināja, tā 2002. gada 27. jūnijā nosūtīja Itālijas Republikai argumentētu atzinumu, dodot tai divu mēnešu termiņu pēc tā paziņošanas šī atzinuma prasību izpildei.

12 Nesaņēmusi atbildi uz minēto atzinumu, Komisija cēla šo prasību.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

13 Komisija norāda, kā jau tā minējusi Tiesas 2001. gada 29. maija rīkojumā lietā C-311/99 *Caterino* (Krājumā nav publicēts), ka Direktīvas 12. pantā lietotais jēdziens

"uzņēmums, kura profesionālā darbība ir saistīta ar atkritumu savākšanu vai transportēšanu", neattiecas tikai uz uzņēmumiem, kas veic minētās darbības citu personu uzdevumā. Šis jēdziens ietver arī uzņēmumus, kas minētās darbības veic savām vajadzībām, ja minētā transportēšana vai savākšana kopā ar citiem uzdevumiem ir ikdienišķa darbība, no kuras tie gūst labumu vai citu ekonomisku priekšrocību. Komisija uzskata, ka šāda interpretācija atbilst Direktīvā paredzētajiem vides aizsardzības mērķiem, Direktīvas 91/156/EEK preambulas divpadsmitajam apsvērumam, Direktīvas 8. pantam, kas attiecas uz visiem "atkritumu īpašniekiem", un to netieši iepriekš minētā rīkojuma lietā *Caterino* 25. punktā ir apstiprinājusi Tiesa.

14 No vienas puses, attiecībā uz sadzīves atkritumiem Direktīvas 12. pantā paredzētā izteiciena "profesionālā darbība" vietā lietojot izteicienu "trešo personu radīto", Dekrēta-likuma 30. panta 4. punkts pretēji Direktīvai neuzliek par pienākumu reģistrēties uzņēmumiem, kas veic atkritumu savākšanu un transportēšanu savām vajadzībām savas specifiskās profesionālās darbības ietvaros. Minētie izteicieni attiecas uz dažādiem jēdzieniem, un tie nevar sakrist.

15 No otras puses, Direktīvas 12. pantā ir paredzēts, ka visus uzņēmumus, kuru profesionālā darbība ir saistīta ar atkritumu savākšanu vai transportēšanu, neskatoties uz šo atkritumu daudzumu un bīstamību, reģistrē kompetentās iestādēs, ja tiem nav jāsaņem atļauja. Dekrēta-likuma 30. panta 4. punkts tādējādi pārkāpj Direktīvu, paredzot izņēmumu no šī pienākuma to uzņēmumu labā, kas dienā transportē mazāk par 30 litriem vai 30 kilogramiem atkritumu.

16 Savā aizstāvības rakstā Itālijas valdība norāda — neviens Kopienu tiesību noteikums neparedz, ka atkritumu savākšana un transportēšana būtu jāveic ar tādu komersantu starpniecību, kam ir trešās personas statuss attiecībā pret šo atkritumu radītājiem. Direktīvas mērķu sasniegšanas nolūkos, kas saistīti ar atkritumu likvidēšanu un integrētu apsaimniekošanu, būtiskākais ir nodrošināt atkritumu ciklu kontroli. Kopienu tiesiskais regulējums paredz atkritumu radītāja atbildību līdz brīdim, kad viņš no tiem atbrīvojas to atkārtotas izmantošanas, utilizācijas vai apglabāšanas nolūkā. Tādējādi Direktīvas 12. pants attiecas uz atkritumu kontroli brīdī, kad tie vairs neietilpst atkritumu radītāja atbildības sfērā.

17 Atkritumu radītājs, kas tieši transportē atkritumus uz savu utilizācijas vai apglabāšanas vietu, no tiem "atbrīvojas" tikai tajā brīdī, kad tie ir nogādāti šajā vietā. Tādējādi nav nekādas nepieciešamības to reģistrēt reģistrā, jo reģistrācijas pienākums attiecas tikai uz uzņēmumiem, kuru profesionālā darbība ir saistīta ar atkritumu savākšanu vai transportēšanu, proti — "ir to ikdienišķa darbība".

18 Tādējādi Dekrēta–likuma 30. panta 4. punkts nepārkāpj Direktīvas mērķus.

Tiesas vērtējums

19 Direktīvas noteikumi ir jāinterpretē, ņemot vērā Direktīvas mērķi, kas saskaņā ar tās preambulas trešo apsvērumu ir cilvēku veselības aizsardzība un vides aizsardzība

pret kaitējumiem, ko rada atkritumu savākšana, pārvadāšana, apstrāde, uzglabāšana un noglabāšana, kā arī — EKL 174. panta 2. punktu, kurā noteikts, ka Kopienas politika attiecībā uz vidi tiecas panākt augsta līmeņa aizsardzību un tostarp pamatojas uz piesardzības un preventīvās darbības principu (šajā sakarā skat. 2002. gada 18. aprīļa spriedumu lietā C-9/00 *Palin Granit* un *Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus*, *Recueil*, I-3533. lpp., 23. punkts).

20 Direktīvas sākotnējā redakcijā tās 10. pantā bija paredzēts, ka uzņēmumi, kas pārvadā atkritumus, ir pakļauti vienkāršai kompetentās iestādes "uzraudzībai" neatkarīgi no tā, vai tie pārvadā šos atkritumus paši vai trešo personu uzdevumā. Šis noteikums ir atkārtots Direktīvas preambulas septītajā apsvērumā, kurā noteikts — "lai nodrošinātu vides aizsardzību, būtu jāparedz [..] uzraudzības sistēma uzņēmumiem, kuri apglabā savus atkritumus, un tiem, kas savāc citu atkritumus [..]".

21 Direktīvas 91/156/EEK mērķis tostarp bija pastiprināt valsts iestāžu kontroli. Tās preambulas divpadsmitajā apsvērumā tādējādi ir noteikts — "nolūkā uzraudzīt atkritumus, sākot ar to rašanos līdz galīgai apglabāšanai, citiem uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar atkritumu savākšanu, pārvadāšanu vai starpniecību, arī jāizsniedz atļaujas vai tie jāreģistrē, kā arī jāveic atbilstīga inspicēšana". Šim nolūkam Direktīvas 12. pantā tika ieviesti jauni noteikumi. Šie noteikumi, no vienas puses, paredz, ka uzņēmumi, kas veic atkritumu transportēšanu, ja tiem nav jāiegūst atļauja, ir jāreģistrē un, no otras puses, ka šis pienākums attiecas uz tiem uzņēmumiem, kuru "profesionālā darbība ir saistīta ar atkritumu transportēšanu". Tādējādi Direktīva 91/156/EEK vienkāršu "uzraudzību", kas Direktīvā vairs nav paredzēta, aizvietoja ar reģistrēšanās pienākumu.

22 Tā kā Direktīva 91/156/EEK paredzēja sasniegt augstāku valsts iestāžu veikto atkritumu transportēšanas darbību kontroles līmeni nekā tas, kas izrietēja no Direktīvas tās sākotnējā redakcijā, interpretēt Direktīvas 12. pantā paredzēto jēdzienu "uzņēmumi, kuru profesionālā darbība ir saistīta ar atkritumu transportēšanu", tādējādi, ka tas izslēdz uzņēmumus, kas savas profesionālās darbības ietvaros veic paši savu atkritumu transportēšanu, būtu pretēji šim mērķim. Ja šādu interpretāciju atbalstītu, šie uzņēmumi to veiktās atkritumu transportēšanas ietvaros nebūtu pakļauti nekādai kontrolei.

23 Tiesa turklāt jau ir atzinusi, ka Direktīvas 12. pantā lietotais atkritumu transportēšanas profesionālas darbības ietvaros jēdziens attiecas ne tikai uz tiem, kas, pēc profesijas būdami transportētāji, transportē trešo personu radītos atkritumus, bet arī uz tiem, kas, pēc profesijas nebūdami transportētāji, savas profesionālās darbības ietvaros tomēr transportē pašu radītos atkritumus (iepriekš minētais rīkojums lietā *Caterino*, 25. punkts).

24 Pretēji Itālijas valdības apgalvotajam Direktīvā paredzētais atkritumu cikla uzraudzības mērķis paredz atkritumu uzraudzību no to radīšanas brīža un tostarp, kā paredzēts Direktīvas 12. pantā, to apstākļu kontroli, kādos tos savāc un transportē. Ja noteiktos gadījumos ir tiesa, ka atkritumu radītājs var pats nodrošināt to savākšanu un transportēšanu un faktiski atbrīvoties no šiem atkritumiem tikai savākšanas vai transportēšanas darbības beigās, šis apstāklis neietekmē savākto vai transportēto atkritumu, vielu vai priekšmetu kvalifikāciju, ne arī reģistrēšanās pienākumu, kas piekrīt šim radītājam saistībā ar minēto darbību.

25 Direktīvas 12. pantā tomēr nav paredzēti visi uzņēmumi, kas savas profesionālās darbības ietvaros transportē pašu radītos atkritumus.

26 Vispirms, šajā pantā izmantotais termins "kuru profesionālā darbība ir saistīta" nav sinonīms izteicieniem "to profesionālo darbību ietvaros" vai "sakarā ar to profesionālo darbību" — izteicieniem, ko Kopienu likumdevējs, visticamāk, būtu izmantojis, ja būtu vēlējies paredzēt visus uzņēmumus, kas to profesionālās darbības ietvaros transportē pašu radītos atkritumus.

27 No Direktīvas 91/156/EEK preambulas divpadsmitā apsvēruma izriet, ka šajā direktīvā paredzētie jaunie pienākumi saistībā ar atļaujas saņemšanu un reģistrāciju attiecas uz "uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar atkritumu savākšanu, pārvadāšanu vai starpniecību". Vārda "nodarbojas" lietošana, kā arī profesiju, kas specializējas atkritumu jomā, indikatīvs uzskaitījums norāda, ka Direktīvas 12. pants attiecas uz uzņēmumiem, kas ikdienā veic atkritumu savākšanu vai transportēšanu.

28 Visbeidzot, prasība attiecībā uz to, ka transportēšana jāveic "kā profesionāla darbība", norāda, ka atkritumu pārvadāšanai, kaut arī 12. pantā nav paredzēts, ka tai jābūt vienīgajai vai vismaz galvenajai attiecīgo uzņēmumu darbībai, ir jābūt šo uzņēmumu regulārai ikdienas darbībai.

29 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvas 12. pants paredz reģistrēt iestādes vai uzņēmumus, kas to darbības ietvaros ik dienas un regulāri veic atkritumu transportēšanu, neskatoties uz to, vai šos atkritumus rada trešās personas, vai tie paši. Turklāt ne no viena Direktīvas noteikuma neizriet, ka šis pienākums attiecas uz izņēmumiem saistībā ar atkritumu raksturu vai daudzumu.

30 Dekrēta–likuma 30. panta 4. punktā ir paredzēts reģistrēšanās pienākums, kas mainās atkarībā no tā, vai savāktie vai transportētie atkritumi ir bīstami vai nē.

31 Attiecībā uz sadzīves atkritumiem šis noteikums paredz, ka Atkritumu apglabāšanu veicošo uzņēmumu Valsts reģistrā ir jāreģistrē tikai tie uzņēmumi, kas veic trešo personu radīto atkritumu savākšanu un transportēšanu, līdz ar to izslēdzot uzņēmumus, kas savāc vai transportē pašu atkritumus.

32 Attiecībā uz bīstamiem atkritumiem Dekrēta-likuma 30. panta 4. punktā ir paredzēts, ka reģistrēšanās pienākums attiecas uz visiem uzņēmumiem, kas savāc un transportē minētos atkritumus. Šim noteikumam nav ierobežojuma saistībā ar minēto savākšanas un transportēšanas darbību profesionālo raksturu, un tādējādi tam šajā sakarā ir plašāka piemērošanas joma nekā Direktīvas 12. pantam.

33 Tomēr minētais noteikums atbrīvo no reģistrēšanās pienākuma tiktāl, ciktāl tas paredz "bīstamo atkritumu transportēšanu, kas nepārsniedz 30 kilogramus vai

30 litrus dienā un [..] ko veic attiecīgais atkritumu radītājs" — izņēmumus, kas nav paredzēti nevienā Direktīvas noteikumā. Itālijas valdība turklāt nav izskaidrojusi, vadoties pēc kādiem apsvērumiem, tā noteica šo minimālo daudzumu.

34 No iepriekš minētā izriet, ka Dekrēta-likuma 30. panta 4. punkts pārkāpj Direktīvas 12. pantu. Pastāvot šādiem apstākļiem, Komisijas prasība uzskatāma par pamatotu.

35 Tādējādi ir jāatzīst, ka, atbilstoši Dekrēta-likuma 30. panta 4. punktam atļaujot uzņēmumiem:

— kā regulāru ikdienas darbību veikt pašiem savu sadzīves atkritumu savākšanu un transportēšanu bez pienākuma reģistrēties Atkritumu apglabāšanu veicošo uzņēmumu Valsts reģistrā un

— transportēt pašiem savus bīstamos atkritumus tādos daudzumos, kas nepārsniedz 30 kilogramus vai 30 litrus dienā, bez pienākuma reģistrēties minētajā reģistrā,

Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar Direktīvas 12. pantu.

Par tiesāšanās izdevumiem

36 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Itālijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā Itālijas Republikai spriedums nav labvēlīgs, jāpiespriež tai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) **atbilstoši 30. panta 4. punktam 1997. gada 5. februāra Dekrētā–likumā Nr. 22, ar ko transponēta Direktīva 91/156/EEK par atkritumiem, Direktīva 91/689/EEK par bīstamiem atkritumiem un Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu, ko groza 1998. gada 9. decembra Likuma Nr. 426 1. panta 19. punkts, atļaujot uzņēmumiem:**

— **kā regulāru ikdienas darbību veikt pašiem savu sadzīves atkritumu savākšanu un transportēšanu bez pienākuma reģistrēties Atkritumu apglabāšanu veicošo uzņēmumu Valsts reģistrā un**

— **transportēt pašiem savus bīstamos atkritumus tādos daudzumos, kas nepārsniedz 30 kilogramus vai 30 litrus dienā, bez pienākuma reģistrēties minētajā reģistrā,**

Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar 12. pantu Padomes 1975. gada 15. jūlija Direktīvā 75/442/EEK par atkritumiem, ko groza Padomes 1991. gada 18. marta Direktīva 91/156/EEK;

2) **Itālijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]